

Огнєв В.А., Орел О.В.

Ogniev V.A., Orel O.V.

Деякі показники ускладнень вагітності по Харківській області порівняно з показниками по Україні

Some indicators of pregnancy complications in the Kharkiv region in comparison with the indicators in Ukraine

Харківський національний медичний університет,
м. Харків, Україна

Kharkiv National Medical University,
Kharkiv, Ukraine

ov.orel@kntmu.edu.ua

Вступ

Військова агресія з боку російської федерації справила ще більш значний негативний вплив на демографічну ситуацію в Україні, яка й до повномасштабного вторгнення мала тенденцію до зменшення кількості населення. У сучасних умовах охорона жінок та дітей набуває ще більшої медико-соціальної значущості.

Чутливим індикатором стану здоров'я населення є демографічні показники. Одним з них є народжуваність. Хоча вагітність є природним станом, у 35–80% вагітних жінок виявляють патологічні симптоми, а 48–60% мають ускладнення [1].

Щодня приблизно 830 жінок помирають від причин, пов'язаних з вагітністю та пологами, які можна попередити. У 2020 р. майже 287 000 жінок померли під час та після вагітності та пологів. Ускладнення вагітності та пологів унаслідок акушерських процедур відбуваються у 20 разів частіше, ніж материнська смерть [4; 5].

Показники народжуваності, малюкової та материнської смертності використовуються для оцінювання стану здоров'я населення. Вони становлять один із найбільш інформативних критеріїв діяльності органів і закладів охорони здоров'я та ефективності проведення лікувальних, профілактичних та інших заходів. Вивчення поширеності захворювань, які були або виникли під час вагітності і ускладнюють перебіг вагітності, має важливе значення для оптимізації моделі їх раннього виявлення та профілактики для збереження здоров'я матерів та майбутніх поколінь.

Мета роботи – вивчити та провести аналіз поширеності захворювань, які були до або виникли під час вагітності і ускладнюють вагітність, у Харківській області.

Матеріал та методи дослідження

Матеріалом були статистичні дані центру громадського здоров'я МОЗ України та «КНП ХОР обласний центр медичної статистики, здорового способу життя

та інформаційно-аналітичної діяльності» (форма № 21 «Звіт про медичну допомогу вагітним, роділлям та породіллям»). У роботі використано бібліосемантичний та статистичний методи.

Результати дослідження та їх обговорення

У результаті дослідження вивчено поширеність захворювань, які були до або виникли під час вагітності і ускладнюють вагітність, пологи і післяпологовий період. Визначено, що серед показників, які вивчались, найвищі рівні поширеності становили такі ускладнення: анемії, хвороби сечостатевої системи, хвороби системи кровообігу, набряки, протеїнурія, гіпертензія. За рівнем поширеності перше місце посідають анемії, друге – хвороби сечостатевої системи, третє – хвороби системи кровообігу, четверте – набряки, протеїнурія, гіпертензія.

Під час вивчення динаміки показників поширеності анемії у вагітних за 2017–2021рр. по Україні визначено, що стійкої тенденції до зниження цього показника не спостерігається. Найвищі рівні анемії зареєстровано у 2018 р. (показник поширеності дорівнює 26,1), найнижчі – у 2020 р. з показником 24,3 на 100 вагітних, які закінчили вагітність. Поширеність ускладнень вагітності, які пов'язані з хворобами сечостатевої системи, хворобами системи кровообігу, набряками, протеїнурією, гіпертензією знаходиться практично на тому самому рівні та не має тенденції до зниження. Найвищий показник зареєстровано у 2019 р. – 14,5, а найнижчий у 2020 – 13,8 на 100 вагітних, які закінчили вагітність. При аналізі показників поширеності інфекцій сечостатевої системи, що ускладнюють вагітність, було зареєстровано деяке підвищення з 14,0 у 2017 р. до 14,2 у 2021р. на 100 вагітних, які закінчили вагітність. Захворювання системи кровообігу, які ускладнюють перебіг вагітності, мають незначну тенденцію до зниження з 7,6 у 2017р. до 6,4 у 2021р. на 100 жінок, які закінчили вагітність. Рівні поширеності набряків, протеїнурій, гіпертензій, які ускладнюють вагітність, мали деяке підвищення з 6,3 у 2017 до 6,8 у 2021р. на 100 жінок, які закінчили вагітність (рис. 1).

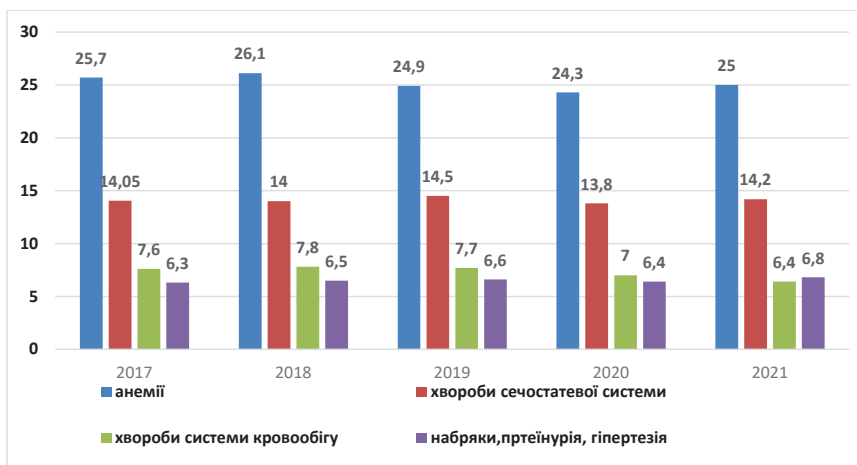

Рис. 1. Динаміка показників поширеності деяких захворювань, які викликали ускладнення вагітності, за 2017–2021рр. по Україні на 100 жінок, які закінчили вагітність

Проведено аналіз рівнів поширеності таких захворювань: анемії, хвороб системи кровообігу, хвороб сечостатевої системи, набряків, протейнурії, гіпертензії, які ускладнюють вагітність, по Харківській області упродовж п'яти років (2017–2021 рр.) При вивченні поширеності анемії було визначено коливання цього показника. У 2017 р. він становив 24,8, у 2021 23,4 на 100 вагітних, які закінчили вагітність. Максимальне значення зареєстровано у 2018 р. – 25,3, мінімальне – у 2021 – 23,4 (на 100 вагітних, які закінчили вагітність). Зареєстровано зростання показників поширеності інфекцій сечостатевої системи з 17,4 у 2017 р. до 19,3 у 2023 р. Найвищий рівень зареєстровано у 2020 р. (19,80), найнижчий у 2017 – 17,4 на 100 жінок, які закінчили вагітність. Захворювання системи кровообігу, які ускладнюють вагітність, мають незначну тенденцію до зниження з 5,2 у 2017р. до 4,0 у 2021 р. на 100 вагітних, які закінчили вагітність. Максимальне значення цього показника зареєстровано у 2019 р. – 5,5, мінімальне – у 2021 – 4,0 (на 100 вагітних, які закінчили вагітність). Несталою є й динаміка поширеності набряків, протейнурії та гіпертензії, які ускладнюють перебіг вагітності. Найвищі показники зафіксовані у 2019 р. (5,5), найнижчі – у 2020 р. (4,9 на 100 вагітних, які закінчили вагітність) (табл. 1).

Під час дослідження був проведений порівняльний аналіз поширеності таких захворювань: анемії, хвороб сечостатевої системи, хвороб системи

кровообігу, набряків, протейнурії, гіпертензії, які ускладнюють вагітність, по Харківській області з середніми по Україні показниками. Виявлено, що при порівнянні в динаміці за 2017–2021 рр. по Харківській області у 2020 р. зареєстровано незначне перевищення порівняно із середньоукраїнськими показниками поширеності анемії, де показник становив 25,1 та 24,3 на 100 жінок, які закінчили вагітність (рис. 2).

Протягом п'яти років по Харківській області зареєстровано перевищення середньоукраїнських показників за поширеністю інфекцій сечостатевої системи, які ускладнюють вагітність, з піковим значенням 21,5 на 100 жінок, які закінчили вагітність у 2019 р. По Україні цей показник склав 14,5.

Був проведений аналіз поширеності показників, які ускладнюють вагітність та перевищили середньоукраїнські значення, таких як анемії та інфекції сечостатевої системи, в динаміці за п'ять років. Висока поширеність анемії, які ускладнюють вагітність, по Харківській області була зареєстрована у 2018 році. Найвищі показники поширеності зареєстровані у таких районах: Дворічанський (64,8), Валківський (62,2), Зачепилівський (50,7), Сахновщинський (50,4) (на 100 жінок, які закінчили вагітність). Максимальний показник перевищив середній по області у 2,6 раза (рис. 3).

За 2017–2021 рр. показники інфекцій сечостатевої системи, що ускладнюють перебіг вагітності, по Харківській області були майже на одному рівні, а протягом

Таблиця 1

Поширеність деяких ускладнень вагітності по Харківській області на 100 вагітних, які закінчили вагітність, за 2017–2021 рр.

Ускладнення	Роки				
	2017	2018	2019	2020	2021
Анемії	24,8	25,3	24,4	25,1	23,4
Інфекції сечостатевої системи	17,5	17,7	21,5	19,8	19,3
Хвороби системи кровообігу	5,2	5,3	5,5	4,6	4,0
Набряки, протейнурії, гіпертензії	5,3	5,2	5,5	4,9	5,0

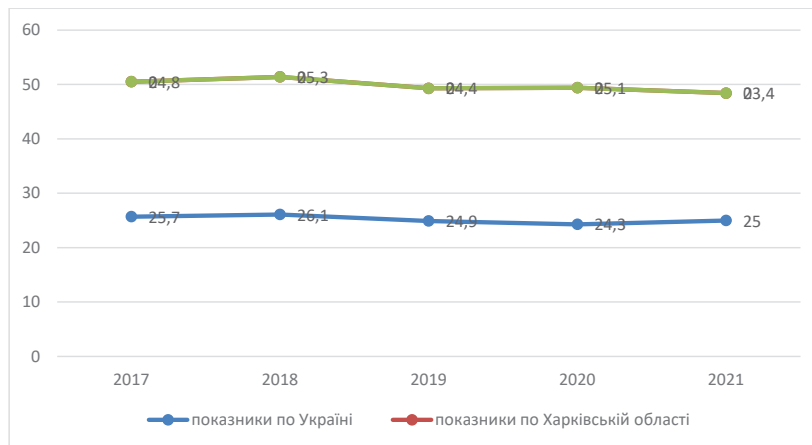

Рис. 2. Динаміка поширеності анемії, які ускладнюють вагітність, по Харківській області порівняно з показниками по Україні за 2017–2021 рр. на 100 жінок, які закінчили вагітність

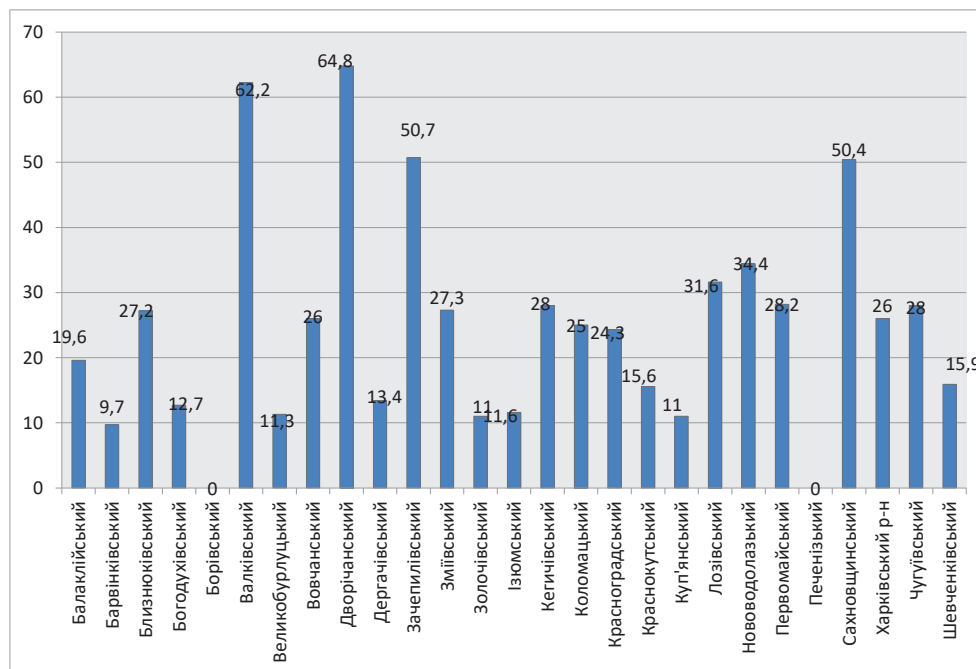

Рис. 3. Поширеність анемії, які ускладнюють вагітність, на 100 жінок, які закінчили вагітність, за 2018 рік в розрізі районів Харківської області

років, які проаналізовано, перевищили середні по Україні з максимальним значенням у 2019 році, який у 1,5 рази вище за середньоукраїнський. Найнижча поширеність зареєстрована у 2018 році. Високі показники цих ускладнень зареєстровані у таких районах: Краснокутському (54,3), Богодухівському (40,6), Лозівському (33,7), Вовчанському (28,4), Зачепилівському (27,8) (на 100 вагітних, які закінчили вагітність) (рис. 4).

Перспективи подальших досліджень

Отримані дані в результаті аналізу поширеності анемії, хвороб сечостатевої системи, хвороб систем кровообігу, набряків, протеїнурії, гіпертензії, які ускладнюють вагітність, у подальшому можуть бути

використані під час обґрунтування моделі раннього виявлення та профілактики патологічного перебігу вагітності в акушерській практиці.

Висновки

У результаті дослідження було виявлено, що поширеність ускладнень вагітності, які вивчались, не має стійкої тенденції до зниження. Найбільш високі рівні поширеності були в анемії та інфекції сечостатевої системи.

У результаті дослідження було визначено, що поширеність ускладнення вагітності інфекціями сечостатевої системи за 2017–2021 рр. по Харківській області дещо перевищила середні показники

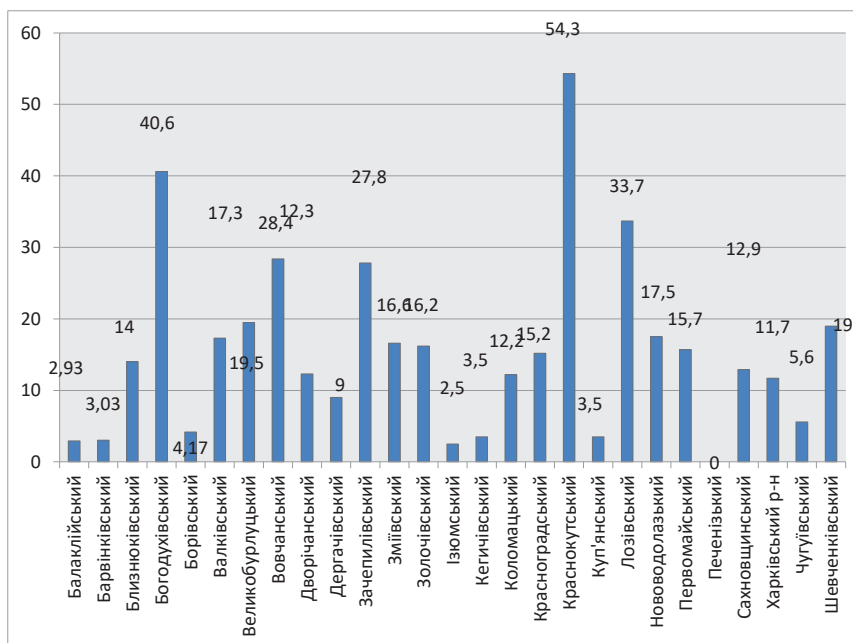

Рис. 4. Поширеність інфекцій сечостатевої системи, які ускладнюють вагітність, на 100 жінок, які закінчили вагітність, по Харківській області за 2019 рік

по Україні з піковим значенням у 2019 році (21,5 на 100 вагітних, які закінчили вагітність). Максимальні показники цього року були зареєстровані у таких районах області: Краснокутському (54,3), Богодухівському (40,6), Лозівському (33,7), Вовчанському

(28,4), Зачепилівському (27,8 на 100 вагітних, які закінчили вагітність).

Встановлено, що є потреба подальшого вивчення чинників ризику виникнення вищезазначених ускладнень вагітності.

Література

1. Добрянська ВЮ. Кардіальні прояви недиференційованої дисплазії сполучної тканини та їх вплив на виношування. Збірник наукових праць асоціації акушерів-гінекологів України. 2021;1(47):14-22.
2. Вдовиченко СЮ. Профілактика акушерської та перинатальної патології при використанні родинно орієнтованих технологій під час вагітності та пологів. Здоров'я жінки. 2017;3(119):79-81.
3. Леміш НЮ, Бобрик ЮЮ. Екстрагенітальні захворювання у жінок з гестаційним діабетом. Буковинський медичний вісник. 2016;T20;2(78):70-73.
4. World Health Organization: WHO. Available from: <https://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/women-s-health>.
5. World Health Organization: WHO. Available from: <https://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/maternal-mortality>.

References

1. Dobrianska VYu. Kardialni proiavy nedyferentsiiovanoi dysplazii spoluchnoi tkanyny ta yikh vplyv na vynoshuvannia. Zbirnyk naukovykh prats asotsiatsii akusheriv-hinekolohiv Ukrainy. 2021;1(47):14-22.
2. Vdovychenko SYu. Profylaktyka akusherskoi ta perynatalnoi patolohii pry vykorystanni rodynno oriientovanykh tekhnolohii pid chas vahitnosti ta polohiv / Vdovychenko S.Yu.// Zdorovia zhinky. 2017;3(119):79-81.
3. Lemish NYu. Ekstrahenitalni zakhvoriuvannia u zhinok z hestatsiinym diabetom /N.Yu. Lemish, Yu.Yu.Bobyk/ Bukovynskiy medychnyi visnyk. 2016;Tom 20;2(78):70-73.
4. World Health Organization: WHO. Available from: <https://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/women-s-health>.
5. World Health Organization: WHO. Available from: <https://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/maternal-mortality>.

Мета – вивчити та провести аналіз ускладнень вагітності по Харківській області порівняно з показниками по Україні.

Матеріали і методи: статистичні дані Центру громадського здоров'я МОЗ України та «КНП ХОР «Обласний центр медичної статистики, здорового способу життя та інформаційно-аналітичної діяльності» (форма № 21 «Звіт про медичну допомогу вагітним, роділлям та породіллям»). У роботі використано бібліосемантичний та статистичний методи.

Результати. За 5-річний період з 2017 по 2021 р. у Харківській області рівні ускладнень вагітності, які вивчались, не мають стійкої тенденції до зниження. У 2018 році по Харківській області зареєстровано перевищення показника за вагітностями, ускладненими анеміями, на 100 вагітних, які закінчили вагітність. Визначено, що у 2019 році по Харківській області перевищено середньоукраїнський показник за вагітностями, ускладненими інфекціями сечостатевої системи. Найвищі показ-

ники реєструвались у Краснокутському (54,3), Богодухівському (40,6), Лозівському (33,7), Вовчанському (28,4), Зачепилівському (27,8) районах на 100 вагітних, які закінчили вагітність.

Висновки. Показники ускладнень вагітності не мають тенденції до зниження, а деякі показники в динаміці за 5 років по Харківській області перевищують середньоукраїнські. Через це виникає необхідність в обґрунтуванні моделі раннього виявлення та профілактики патологічного перебігу вагітності в акушерській практиці.

Ключові слова: вагітність, ускладнення, перебіг.

The aim is to study and to analyze the prevalence of pregnancy complications in the Kharkiv region compared to the indicators in Ukraine.

Materials and methods. Statistical data of the Center for Public Health of the Ministry of Health of Ukraine and “CNEP KRC regional center of medical statistics, healthy lifestyle and information-analytical activity” (form No. 21 Report on medical care for pregnant women, women in labor and women in childbirth). Bibliseomatic and statistical methods were used in the work.

Results. Over the 5-year period from 2017 to 2021, the levels of pregnancy complications studied in the Kharkiv region do not have a steady downward trend. In 2018, in the Kharkiv region, an excess of the rate of pregnancies complicated by anemia per 100 pregnant women who ended their pregnancy was registered. It was determined that in 2019, the average Ukrainian indicator for pregnancies complicated by infections of the genitourinary system was exceeded in the Kharkiv region. The highest rates were registered in Krasnokutskiyi (54.3), Bogodukhivskiyi (40.6), Lozivskiyi (33.7), Vovchanskyi (28.4), Zachepylivskiyi (27.8) per 100 pregnant women who ended their pregnancy.

Conclusions. Indicators of pregnancy complications do not tend to decrease, and some indicators in the dynamics over 5 years in the Kharkiv region exceed the Ukrainian average. Taking this into account, there is a need to substantiate the model of early detection and prevention of the pathological course of pregnancy in obstetric practice.

Key words: pregnancy, complications, course.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Conflict of interest: absent.

Відомості про авторів

Огнєв Віктор Андрійович – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Харківського національного медичного університету; просп. Науки, 4, м. Харків, Україна, 61022.

va.ohniev@kntmu.edu.ua, ORCID ID 0000-0003-3423-9303

Орел Ольга Володимирівна – аспірантка кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Харківського національного медичного університету; просп. Науки, 4, м. Харків, Україна, 61022.

orelolga80@ukr.net, ORCID ID 0000-0002-7760-8386